

Reflexions sobre l'estada internacional en els estudis de tesis doctoral

Per Montse Fernández, doctoranda, març 2021

La tesi doctoral és tot un repte i, sí, ja sé que no estic dient res de nou. És un camí d'aprenentatge personal i intel·lectual no exempt d'obstacles i a la vegada clarament colpidor. Al llarg del seu desenvolupament és fàcil travessar diferents estadis, positius, d'empenta i entusiasme però també de negatius, amb neguits, incerteses i dificultats. Tot plegat forma part del procés, tothom experimenta més o menys aquestes sensacions, tot i que a vegades pot ser complex de gestionar. Per això, sota el meu parer, trencar amb determinades dinàmiques que s'adquireixen al llarg del recorregut és cabdal per avançar i arribar a bon port. En aquest sentit l'experiència de les estades internacionals ofereixen un espai per trencar dinàmiques, sortir de la zona de confort i sotmetre la investigació a noves mirades. És, sens dubte, una fase fonamental, fins i tot diria que necessària, per a enfocar i millorar una recerca d'aquesta magnitud.

Ara us explicaré la meva experiència a la Universitat d'Aalborg -Dinamarca-, on he realitzat una estada durant els mesos de setembre, octubre, novembre i desembre de 2020. La meva tesi la realitzo a la UVic, al Departament de Ciències Socials i Salut Comunitària i, a més, forma part del Programa Interuniversitari en Estudis de Gènere: Cultura, Societat i Polítiques. Tot just acabo d'encetar el meu quart any i he pogut gaudir durant dos anys del Programa de Doctoral Industrial. I per realitzar l'estada he comptat amb la beca Erasmus + i els ajuts de la Fundació Antiga Caixa manlleu i BBVA.

Per posar-vos en context, dir que faig el doctorat a mitja jornada perquè treballo, així que en el meu cas, l'estada internacional m'ha permès dedicar-me en exclusivitat a la

tesi durant uns mesos, qüestió que no puc fer aquí i que ha estat com un baló d'oxigen per a la meua investigació. Però més enllà d'això, l'estada m'ha aportat moltes coses - tant en l'àmbit acadèmic com personal- i trobo que ha millorat substancialment la qualitat de la meua tesi, tot aportant elements d'innovació gràcies sobretot al fet de comunicar. Mario Bunge (1960) estableix un seguit d'elements que ha d'acomplir el coneixement científic, un dels quals és la qualitat de comunicable. Crec que a vegades ens oblidem de l'important que és això i de la necessitat de desenvolupar eines per comunicar més sovint i a més indrets.

Si esteu pensant a fer una estada internacional, per començar, i abans de fer les maletes, dir que el fet de realitzar aquest tipus d'estades ha de ser un procés meditat, individualment i en conjunt amb la direcció de tesi, per tal de garantir l'aprofitament de l'estada. Té sentit fer-ho en el moment oportú, triant el destí que pot ser més interessant segons els punts forts i febles de l'estudiant, avaluant pros i contres, cercant vies de finançament, etc. No es tracta, doncs, d'una decisió que es prengui d'un dia per un altre, ja que requereix considerar diferents aspectes i fer preparatius, més encara en temps de pandèmia.

En el meu cas, afortunadament no vaig tenir especials dificultats per poder realitzar l'estada malgrat la situació de la Covid-19, gràcies al fet que la universitat d'acollida em va facilitar la documentació necessària per poder viatjar (carta d'invitació) i, allà, la situació epidemiològica estava força controlada amb la qual cosa vaig poder assistir presencialment als seminaris i altres activitats acadèmiques, a més de disposar d'un espai de treball a la universitat. Perquè us feu una idea de la situació de raonable normalitat que vaig tenir allà, vam començar a fer ús de mascaretes al mes de desembre, però fins llavors no vam haver de fer servir tret dins del transport públic ni existien restriccions a la mobilitat.

Més enllà de l'excepcionalitat del moment, un dels elements determinants per a la decisió del destí van ser les persones de referència en la temàtica d'estudi, autores que

llegeixo i cito constantment -en especial la catedràtica emèrita Birte Siim- i a les quals em semblava un privilegi poder comentar en persona el meu projecte de recerca i escoltar les seves opinions al respecte. Per això vaig fer una auto candidatura, és a dir, contactar directament amb elles per exposar breument el tema de la meva tesi i els interessos per fer l'estada a la Universitat d'Aalborg a l'espera del seu vistiplau. Aquest, sortosament, no va trigar a arribar i vaig poder començar amb els preparatius de seguida.

Sota els objectius que perseguia amb l'estada i d'acord amb la mateixa experiència, puc concloure que aquesta em va permetre tenir l'oportunitat de rebre d'aportacions expertes fetes des d'altres llocs i no tan sols físics sinó de construcció del coneixement. La seva contribució m'ha ajudat sens dubte a enriquir la recerca, nodrint-la de nous coneixements i també de nous interrogants. I és que altres mirades van sempre acompanyades d'altres preguntes i haver de donar-les resposta t'interpel·la a cercar diferents formes d'explorar un tema d'estudi que creus que domines profundament.

El fet d'exposar la recerca a aquesta mena de situacions, permet posar-la a prova en diferents sentits, i en conseqüència les millores es donen en diferents aspectes com són la consistència de les aproximacions teòriques, les idees plantejades i la forma de lligar-les, l'adequació de la proposta metodològica, etc. Al cap i a la fi, i dit en poques paraules, augmenta la qualitat i el rigor científic del coneixement generat. Al seu torn, en la meva experiència, permet ampliar el ventall d'autors i autores, de teories i escoles a considerar, ja que en cada universitat i cada grup de recerca existeixen preferències davant l'ampli espectre de propostes. Sembla lògic que les referències escandinaves i catalanes divergeixen en alguns aspectes i que allò on posa l'accent cada cultura varia.

I tot això havent de traduir alguns capítols, quan no la totalitat del treball, a un altre idioma, l'anglès en el meu cas. La traducció a altres idiomes, a més d'exigir un coneixement sobre una llengua estrangera, t'obliga a fer l'exercici d'interpretar el contingut de les teves idees, ja que moltes expressions i veus en un idioma no tenen

traducció directa en altre. El sentit i l'enfocament de determinats plantejaments també varia d'una cultura a una altra, fent de tot plegat que augmenti el mateix coneixement sobre la temàtica d'estudi i permetent aprofundir en parts que potser havien passat desapercibudes fins al moment.

Així mateix, l'estada sempre ofereix sorpreses agradables, com conèixer altres persones que no sabies que coneixeries i que també et poden aportar reflexions interessants. En el cas del meu projecte de tesi, el qual es centra en *la participació de les dones en les organitzacions del tercer sector des d'una perspectiva comparada a Europa*, vaig poder sotmetre el meu treball a debat en diferents grups de recerca, de fet, amb tots aquells que per temàtica tenien alguna connexió. Així per exemple, vaig poder participar en el grup d'estudis de gènere -que és en el qual vaig fer l'estada com a convidada- i també en el grup d'estudis de democràcia i participació, en el grup d'estudis de societat civil i en el grup d'estudis de sistemes de benestar a Europa. En total, quatre grups de recerca, formats per professors, professores i estudiants de doctorat que van interrogar-se sobre la meua recerca, em van fer comentaris de millora, proposar lectures, ... Permeteu-me que insisteixi en el fet que crec que és tot un privilegi això.

Les aproximacions a la temàtica d'un doctorat, per la seva dimensió, poden ser molt àmplies, i en aquest sentit va ser un element destacat de l'estada la visió polièdrica de la qual vaig poder gaudir. Val a dir que per fer això cal contactar, a vegades insistir, i en cada cas, haver d'adaptar els continguts i centrar-se en la temàtica concreta que més es vincula amb cada grup a fi d'aprofitar al màxim les sessions de debat. En el meu cas, totes elles van ser molt interessants, en alguns casos van permetre clarament reorientar alguns aspectes que no havien estat degudament plantejats fins llavors, en altres casos les sessions van ser útils simplement per validar allò, ja que havia anat elaborant satisfactòriament. Per tant, com a corol·lari, puc dir que totes elles van ser valuoses, bé per fer noves aportacions, bé per validar la feina realitzada amb anterioritat.

Per últim apuntar que l'estada fomenta l'ampliació de xarxes socials en l'àmbit

acadèmic, la qual cosa, a més de facilitar nous contactes i amistats, pot ser d'utilitat en un futur professional en l'àmbit acadèmic internacional. També crec que cal destacar el fet de conèixer altres estudiants de doctorat, les seves temàtiques d'estudi i els seus abordatges metodològics, ja que això permet no només conèixer noves recerques sinó també ubicar la teva respecte d'una mena d'eix de coordenades, que t'ajuda a situar-te. I tot això, també forma part del creixement personal i de les experiències vitals que ens aporten els estudis de doctorat i que, de fet, el transcendeixen. Per això, les estades són molt més que recomanables. Si hagués de dir alguna cosa que canviaria de la meua seria haver allargat més el temps de l'estada. Així doncs animo a tothom a considerar aquesta experiència!